

Sygn. akt III A Ua 135/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Kazimierz Josiak
Sędziowie:	SSA Jacek Witkowski (spr.) SSA Elżbieta Kunecka
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji M. K.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 6 grudnia 2011 r. sygn. akt IX U 1975/11

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2011 r., sygn. akt IXU 1975/11, Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołanie M. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 16 września 2011 r., którą organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury. Jednocześnie Sąd zasądził od wnioskodawczyni na rzecz strony pozwanej kwotę 60,- zł, tytułem zwrotu zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie Sąd wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny sprawy:

Wnioskodawczyni M. K. (ur. (...)) pracuje bez przerwy od dnia 01.12.1970 r. do chwili obecnej w (...)we W.jako (...)(...)w pełnym wymiarze czasu pracy.

W dniu 25.03.2009 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o emeryturę.

Na mocy decyzji z dnia 09.06.2009 r. ZUS Oddział we W. przyznał wnioskodawczyni zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od 01.03.2009 r. ZUS przyznał wnioskodawczyni emeryturę na mocy art. 53 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz.1227).

ZUS decyzją z dnia 16.09.2011 r. wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury na mocy art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 6 ust. 2 i art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz.1726). Równocześnie organ rentowy poinformował wnioskodawczynię, że w celu podjęcia wypłaty emerytury należy przedłożyć w Oddziale ZUS świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą na rzecz, którego praca ta była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

W tym stanie Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd wskazał, że z dniem 1 stycznia 2011 r. wszedł w życie przepis art. 103a Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 ze zm.), na mocy którego prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Osobom, które na dzień 1 stycznia 2011 r. pobierały emeryturę i pracowały bez rozwiązania stosunku pracy, ustawodawca pozostawił możliwość łączenia świadczenia z wynagrodzeniem do końca września 2011 r.

Rozwiązanie uniemożliwiające wypłatę świadczeń emerytalnych bez przerwania działalności zawodowej u dotychczasowego pracodawcy funkcjonowało w polskim systemie emerytalnym w okresie od 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r. Poddane ono zostało kontroli Trybunału Konstytucyjnego, który wyrokiem z 7 lutego 2006 r., sygn. akt SK 45/04 uznał je za zgodne z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji RP. Tymczasem z dniem 8 stycznia 2009 r., art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej został uchylony i w konsekwencji osoby nabywające prawo do emerytury mogły ją pobierać obok uzyskiwanych przychodów bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Osoby, które nie ukończyły powszechnego wieku emerytalnego zostały objęte zasadami zawieszalności świadczeń, natomiast osoby, które ukończyły powszechny wiek emerytalny zaczęły pobierać emerytury bez względu na wysokość osiąganego przychodu.

W styczniu 2011 r. wszedł w życie przepis art. 103a, na mocy którego wypłata emerytury w przypadku osiągnięcia przychodów została ponownie uzależniona od rozwiązania stosunku pracy. W myśl art. 6 Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. nr 228, poz. 1507 ze zm.) w ustawie o emeryturach i rentach z FUS wprowadzone zostały następujące zmiany:

1) art. 103 ust. 1 i 2 otrzymał brzmienie:

- ust. 1 – „Prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103a-106”.
- ust. 2 – „Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni), z zastrzeżeniem art. 103a”.

2) po art. 103 dodano art. 103a w brzmieniu:

- „Prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego”.

Sąd Okręgowy wskazał, że istota instytucji zawieszania świadczenia sprowadza się do stosunkowo prostej reguły: osoby o nabytym prawie do emerytury/renty nie mogą realizować swych uprawnień przez czas trwania przeszkody przewidzianej w ustawie, nie tracąc prawa do pobierania świadczeń za okresy po ustaniu przeszkody. Przeszkody te

związane są z nakładanymi ograniczeniami w zakresie dopuszczalnego kontynuowania zatrudnienia po przejściu na emeryturę/rentę i łączenia dochodów z pracy z długoterminowymi świadczeniami z ubezpieczenia społecznego.

Nowelizacja ustawy o emeryturach i rentach z FUS (wprowadzająca zmianę art. 103 ust. 1 i 2 i dodająca nowy art. 103a) dotyczy w szczególności osób, które w wyniku zmiany przepisów po 8 stycznia 2009 r., skorzystały z możliwości przejścia na emeryturę bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Zmiany oznaczają, że osoba, która na dzień wejścia w życie ustawy pobiera emeryturę i wciąż pracuje na etacie w swoim zakładzie pracy, jeśli nadal będzie chciała kontynuować pobieranie świadczenia, będzie się musiała z tej pracy zwolnić. Nie ma przy tym zastrzeżenia, aby po przejściu na emeryturę osoba taka nie mogła zatrudnić się ponownie w tym samym lub innym zakładzie pracy. W przypadku emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie powołanych przepisów ustawy, wprowadzone zmiany są stosowane począwszy od dnia 1 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w ciągu 30 dni od wejścia w życie ustawy miał obowiązek poinformować te osoby o zmianie przepisów, zaś zainteresowani powinni byli decyzję podjąć przed dniem 1 października 2011 r.

Z zebranego materiału dowodowego wynika, że decyzja o przyznaniu M. K. świadczenia emerytalnego wydana została w 9.06.2009 r. ZUS Oddział we W. przyznał wnioskodawczyni zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od 1.03.2009 r., a zatem przed dniem wejścia w życie znowelizowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nadto, pobierała ona przyznane jej świadczenie kontynuując jednocześnie zatrudnienie u dotychczasowego pracodawcy, na rzecz którego wykonywała zatrudnienie bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury, tj. w (...)we W. na stanowisku (...)(...).

Trafnie więc zauważył organ rentowy, że swoim zachowaniem wnioskodawczyni wyczerpała dyspozycję znowelizowanego art. 103a ustawy emerytalno-rentowej i zasadnie wstrzymał jej wypłatę świadczenia emerytalnego. Z tych względów decyzję organu rentowego z 16 września 2011 r. o wstrzymaniu jej wypłaty świadczenia emerytalnego uznać należało za prawidłową i zgodną z prawem. Sąd zwrócił uwagę, że wstrzymanie wypłaty emerytury nie oznacza całkowitego pozbawienia wnioskodawczyni prawa do jej pobierania. W przypadku przedłożenia w Oddziale ZUS-u świadectwa pracy lub zaświadczenia dokumentującego fakt rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, wnioskodawczyni będzie mogła ubiegać się o przywrócenie wypłaty tego świadczenia.

Z wyrokiem nie zgodziła się wnioskodawczyni wywodząc apelację i zaskarżając wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego polegające na zastosowaniu przepisu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, choć norma prawna wynikająca z wykładni art. 103a ustawy w związku z art. 28 ustawy zmieniającej - iż następuje zawieszenie ubezpieczonemu prawa do emerytury z powodu uzyskiwania przez ubezpieczonego przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury u pracodawcy, u którego ubezpieczony był zatrudniony i pozostawał w stosunku pracy bezpośrednio przed spełnieniem przesłanek nabycia prawa do emerytury również w przypadku nabycia prawa do emerytury na podstawie wcześniejszych przepisów po uchyleniu art. 103 ust. 2a ustawy – jest niezgodna z art. 2, art. 21, art. 32 ust. 1 i art. 64 Konstytucji RP i art. 1 deklaracji protokołu dodatkowego nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i nie powinny być zastosowane przez organ rentowy, jak i sąd rozpatrujący odwołanie.

Wobec tak przedstawionego zarzutu skarżąca wniosła o przedstawienie Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego co do zgodności art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw i art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zakresie, w jakim przewidują zawieszenie ubezpieczonemu prawa do emerytury z powodu uzyskiwania przez ubezpieczonego przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury u pracodawcy, u którego był zatrudniony i pozostawał w stosunku pracy bezpośrednio przed spełnieniem przesłanek nabycia prawa do emerytury również w przypadku nabycia tego prawa na podstawie przepisów, obowiązujących w okresie od 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r., to jest po uchyleniu art. 103 ust. 2a ustawy - z art. 2, art. 21, art. 32 ust. 1, art. 64 i art. 65 ust. 1 i art. 65 ust. 5 Konstytucji RP oraz art. 1 deklaracji protokołu dodatkowego nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, gdyż od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy.

Jednocześnie skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I poprzez uchylenie decyzji ZUS O/W. z 16.09.2011 r. o wstrzymaniu wypłaty emerytury i zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. na rzecz wnioskodawczyni M. K. kwoty 77,- zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym 60,- zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto apelująca wniosła o zwrot kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego wnioskodawczyni przez pełnomocnika będącego adwokatem, a także kosztów opłaty sądowej od apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, wyprowadził trafne wnioski i wydał wyrok zgodny z obowiązującym stanem prawnym.

Spór w sprawie wymagał rozstrzygnięcia, czy organ rentowy zasadnie zawiesił wypłatę świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni, z uwagi na kontynuację zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy.

Apelująca zarzucała sprzeczność zaskarżonej decyzji z 16 września 2011 r. oraz jej uzasadnienia z zasadami Konstytucji RP.

Wskazać należy, że sprzeczność ta nie może być usuwana przez sąd powszechny samodzielnie z uwagi na to, że zgodnie z art. 178 ust. 1 Konstytucji sędziowie podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. I choć art. 193 Konstytucji przewiduje możliwość przedstawienia przez każdy sąd Trybunałowi Konstytucyjnemu, który jest jedynym organem powołanym do badania aktów normatywnych z Konstytucją, pytania prawnego co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, taka konieczność nie zachodzi w sprawie, bowiem w Trybunale Konstytucyjnym już toczy się postępowanie zainicjowane przez grupę senatorów o zbadanie zgodności art. 6 ustawy z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim z powodu uzyskania przez emeryta przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą skutkuje zawieszeniem prawa do emerytury również wobec emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy z art. 2, art. 21, art. 64 Konstytucji RP oraz art. 1 deklaracji Protokołu dodatkowego nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Kierowanie kolejnego pytania do Trybunału Konstytucyjnego w tej kwestii jest niecelowe, a z drugiej strony nie pozbawia wnioskodawczyni, gdy zapadnie dla niej i dla innych ubezpieczonych korzystny Wyrok Trybunału, prawa do wznowienia postępowania w myśl art. 401¹ kpc.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że zagadnieniem prawnym uniemożliwiającym wypłatę świadczeń emerytalnych bez przerwania działalności zawodowej u dotychczasowego pracodawcy zajmował się już TK w 2006 r. Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 7 lutego 2006 r., sygn. akt SK 45/04, uznał je za zgodne z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał stwierdził wówczas, że w przypadku sfery uprawnień zagwarantowanych przez ustawę i wykraczających poza konstytucyjną istotę prawa do minimalnego zabezpieczenia, ustawodawca może - co do zasady - znieść uprawnienia wykraczające poza konstytucyjną istotę prawa do zabezpieczenia społecznego. W każdym przypadku zmiany te powinny jednak być dokonywane przy poszanowaniu pozostałych zasad i norm konstytucyjnych wyznaczających granice swobody prawodawcy wprowadzania zmian do systemu prawnego, a w szczególności zasady ochrony zaufania jednostki do państwa, zasady ochrony praw nabytych oraz wymogu zachowania odpowiedniego *vacatio legis*. W rozpoznawanej sprawie „próznowanie ustawy” obejmowało zaś odpowiednio długi okres, tj. od wejścia w życie nowelizacji ustawy emerytalno-rentowej od 1 stycznia 2011 r. do końca września 2011 r. Ponadto to Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wyjaśniał, że dyrektywa rozwoju ubezpieczeń społecznych nie wyklucza zmian regulacji prawnych przewidzianych we wcześniejszych ustawach, pod warunkiem zachowania istoty tych uprawnień, przy czym

nie zawsze te zmiany muszą iść w kierunku korzystnym dla adresatów (orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 20 listopada 1995 r. w sprawie K 23/95 oraz z 17 lipca 1996 r. w sprawie K 8/96).

Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawczynie uzyskała prawo do emerytury od 1 marca 2009 r. na mocy decyzji z dnia 9.06.2009 r. Przed nabyciem prawa do świadczenia emerytalnego do chwili obecnej wnioskodawczynie pozostaje w stosunku pracy z Sądem Okręgowym we Wrocławiu.

Wejście w życie przepisu art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 257, poz. 1726), zgodnie z którym począwszy od 1 października 2011 r. prawo do emerytury przyznanej przed 1 stycznia 2011 r., ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego, stanowi podstawę prawną do zawieszenia prawa do świadczenia emerytalnego.

W związku z kontynuacją przez wnioskodawczynię zatrudnienia, zaskarżoną decyzją organ rentowy wstrzymał jej wypłatę emerytury. Zawieszenie wypłaty świadczenia nastąpiło zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i brak jest podstaw do uwzględnienia zarzutów apelacji. Ustawodawca bowiem nie różnicuje ubezpieczonych według miejsca i rodzaju ich zatrudnienia, a jedynie odnosi się do samego faktu kontynuacji tego zatrudnienia, bez przerwania go w związku z uzyskaniem prawa do emerytury.

Sąd stwierdził, że konstytucyjnie chronione prawo wnioskodawczynie do emerytury nie zostało naruszone w wyniku zmiany przepisów. Wnioskodawczynie ma nadal prawo do pobierania emerytury w przypadku rozwiązania stosunku pracy z obecnym pracodawcą. Tym samym stwierdzić należy, że zaskarżona decyzja o wstrzymaniu wypłaty emerytury jest prawidłowa.

Sąd Apelacyjny nie znalazł żadnych podstaw do podważenia prawidłowości i zasadności zaskarżonego wyroku, z tego też względu na mocy art. 385 kpc orzekł o oddaleniu apelacji wnioskodawczynie jako nie zasługującej na uwzględnienie.